OP-Julkinen
3.12.2018

LaV@eduskunta.fi

Viite: HE 230/2018 vp

Lausunto lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta

OP Ryhmä kiittää lausuntopyynnöstä. Pyydämme kohteliaimmin, että Eduskunta ottaisi huomioon lausunnossa esitetyt asiat lain jatkokäsittelyssä. Viittamme lisäksi osaltamme FA:n lausunnossa esitettyihin seikkoihin.

Lausunnon tiivistelmä

- Esinevakuudelliset kulutusluotot tulee jättää lain soveltamisalan ulkopuolelle **tai** vaihtoehtoisesti luoton vakuuteen liittyviä kuluja ei tule lukea luottokustannuksiksi **tai** luottokustannusten vuosittaista enimmäismäärää sekä maksuajan pidentämisestä perittäviä kuluja tulee nostaa tai poistaa ne kokonaan
- Koron nostaminen maksuajan pidentämisen yhteydessä tulee sallia
- Luottokustannuskattoon sisältyviä kustannuksia tulee täsmentää
- Luotonantajalle on annettava mahdollisuus oma-aloitteisesti korjata tahaton rikkomus sekä seuraamus tulee suhteuttaa rikkomuksen vakavuuteen
- Järjestelmämuutoksiin varattua siirtymäaikaa tulee pidentää

Esityksen haitat ovat merkittävästi hyötyjä suuremmat

OP kannattaa toimenpiteitä, joilla pyritään hillitsemään ylivelkaantumista ja vastuutonta luotonantoa. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä esitetyt toimenpiteet kohdistuvat kuitenkin raskaimmin sellaisiin luotonmyöntäjiin ja asiakkaisiin, joihin ei ole kohdistunut ongelmia. Kuten hallituksen esityksen kohdassa 4.2 on kattavasti kuvattu, ehdotettu sääntely muuttaa luottojen hinnoittelurakennetta nostamalla luottojen korkotasoa ja lisäämällä kaikkien asiakkaiden maksettavaksi tulevia kuluja, kun kulukatto estää käytännössä tapahtumakohtaisen hinnoittelun. Lisäksi esitys rajoittaa erityisesti kansainvälisiin maksukortteihin (Visa, Mastercard) liittyvää tarjontaa ja niiden käyttömahdollisuutta. Esitys tarkoittaa etenkin luottolaitoksille suuria järjestelmämuutoksia. Luotonantajat joutuvat jatkossa myös tarkkaan harkitsemaan sitä, onko asiakkaalla mahdollista saada muutoksia luoton maksuohjelmaan.

Esinevakuudelliset kulutusluotot tulee jättää lain soveltamisalan ulkopuolelle

Luottolaitokset ovat lain valmistelun alkuvaiheesta asti esittäneet, että korko- ja kulukattoon liittyvän sääntelyn ei tule koskea lainkaan vakuudellista luotonantoa. Ensinnäkin vakuudelliseen luotonantoon ei ole liittynyt esityksessä kuvattuja pääasiassa pienlainoihin liittyviä ongelmia. Toiseksi vastuulliseen vakuudellisen luotonantoon liittyy vakuuden perustamiseen, arviointiin ja hallinnoimiseen liittyviä kustannuksia, joita ei ole mahdollista periä esitettyjen tiukkojen kulukattosäännösten puitteissa (enintään 150 €/vuosi). Vaikka esinevakuudelliset asuntoluotot onkin nyt rajattu lain soveltamisalan ulkopuolelle, tulee laki edelleen sovellettavaksi korko- ja kulukaton osalta (17 a §) esinevakuudellisissa kulutusluotoissa. Tällaisia luottoja ovat nykyisestä asuntoluoton määritelmästä johtuen esimerkiksi peruskorjaamista tai remontoimista varten myönnetyt luotot, joissa on asuntovakuus ja jotka usein rinnastuvat käytännössä asuntoluottoihin. Samoin muihin kuin asunto-omaisuuteen liittyviin kuluttajaluottoihin sovelletaan 17 b §:n säännöksiä maksuajan pidentämisestä perittävästä kulusta.

Laatija
OP Osuuskunta

Postiosoite
PL 308
00013 OP

Käyntiosoite
Gebhardinaukio 1
HELSINKI

Sähköposti/Internet
etunimi.sukunimi@op.fi
op.fi

Hallituksen esityksen perusteluissa sivulla 26 on tuotu esille, että vakuudellisten kuluttajaluottojen jättäminen hintasääntelyn ulkopuolelle heikentäisi olennaisesti sääntelyn tehokkuutta. Soveltamisalaa olisi kuitenkin mahdollista rajata siten, että kaikki esinevakuudelliset kulutusluotot jäisivät 17 a -b §:n soveltamisalan ulkopuolelle, jolloin esinevakuuteen tyypillisesti liittyvät korkeammat kustannukset pystyttäisiin perimään täysimääräisesti luoton käyttötarkoituksesta riippumatta. Mikäli esinevakuus koetaan edelleen tarpeettoman laajaksi, tulisi sääntelyä muuttaa siten, että vähintäänkin asuntovakuudelliset kulutusluotot jäisivät sääntelyn ulkopuolelle myös 17 a §:n osalta.

Luoton vakuuteen liittyviä kuluja ei tule lukea luottokustannuksiksi

Vakuuden perustamisesta, arvostamisesta sekä hallinnoimisesta aiheutuvat lisäkulut voitaisiin myös vaihtoehtoisesti ottaa lainsäädännössä huomioon siten, että ne jätettäisiin nimenomaisella säännöksellä luottokustannusten ulkopuolelle, jolloin niitä ei tarvitsisi laskea mukaan kulukattoon.

Vakuuteen liittyy lukuisia sellaisia kuluja, joiden ei voida katsoa aiheutuvan suoraan luottosuhteesta ja ne ovat riippuvaisia asiakkaan omista toimenpiteistä esimerkiksi vakuuden uudelleenjärjestelemiseksi. Tällaisia kuluja ovat edellä mainittujen kulujen lisäksi esimerkiksi vakuuden vaihtamiseen sekä jälkipanttaussopimukseen liittyvät kulut sekä viranomaisten todistukset (lainhuutotodistus, rasitustodistus jne.).

Hallituksen esityksessä sivulla 31 todetaan nyt, että luottokustannusten ulkopuolelle rajautuvat kustannukset valinnaisesta lisäpalvelusta, jonka perusteella luotonantaja huolehtii kiinnityksen hakemisesta ja sähköisen panttikirjan siirrosta. Vakuudesta aiheutuvien kulujen jäämistä luottokustannusten ulkopuolelle ei kuitenkaan tulisi kytkeä pelkästään ”valinnaisiin lisäpalveluihin”, koska vakuuden vaatiminen luotolle ei yleensä ole harkinnanvaraista. Selvyyden vuoksi kaikki vakuuteen liittyvät kulut tulisi jättää luottokustannusten ulkopuolelle.

> 17 a § 5. momentin muutosehdotus:
>
> *Mitä 2-4 momentissa säädetään, ei koske* ***luoton vakuuteen kohdistuvia kuluja eikä*** *luottokustannuksina pidettäviä vakuutusmaksuja, jos vakuutuksen tarkoituksena on luoton vakuuden arvon turvaaminen.*

Luottokustannusten vuosittaista enimmäismäärää sekä maksuajan pidentämisestä perittäviä kuluja tulee nostaa tai postaa ne kokonaan

Jos vakuudellista luotoantoa tai vakuuteen kohdistuvia kustannuksia ei saada kokonaan sääntelyn ulkopuolelle, 17 a §:ssä esitetty 150 €:n kuluraja tulee poistaa kokonaan tai sitä tulee nostaa merkittävästi, jotta vakuuden arvioinnista, käsittelystä ja hallinnoinnista luotonmyöntäjälle aiheutuvat kulut voidaan kattaa. Keskimääräinen vakuudesta aiheutuva kustannus on OP Ryhmän laskemien mukaan vähän yli 300 euroa. Samoin 17 b §:n mukaisia maksuajan pidentämisestä perittäviä kuluja tulee merkittävästi nostaa vakuudellisten luottojen osalta, sillä ehdotettu 5 € on täysin riittämätön kattamaan asiasta aiheutuvat kustannukset.

Koron nostaminen maksuajan pidentämisen yhteydessä tulee sallia

Hallituksen esityksen perusteluissa (s. 32) todetaan, että koron nosto maksuajan pidentämisen yhteydessä olisi sääntelyn kiertämistä. Muotoilu jättää epäselväksi sen, onko perusteluilla ollut tarkoitus estää koron nostaminen maksuohjelman muutoksen yhteydessä. Asiaa ei voi säätää lain perusteluissa ja pankeilla tulee olla oikeus muuttaa korkoa luottoriskin kohotessa. Jos velallinen hakee toistuvasti muutoksia tai luottoriskin katsotaan kohonneen, korkomarginaalia on Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaan mahdollista muuttaa.

Luottokustannuskattoon sisältyviä kustannuksia tulee täsmentää

Luottokustannuksilla tarkoitetaan luotonantajan tiedossa olevia, kuluttajaluottosuhteen johdosta kuluttajalta perittäviä maksuja. Hallituksen esityksessä todetaan, että ehdotettu luottokustannuskatto koskee kuluttajalta tosiasiassa perittäviä luottokustannuksia. Lakiehdotus ja hallituksen esityksen perustelut jättävät kuitenkin hyvin paljon tulkinnanvaraa sen suhteen, mitkä kustannuksista tulisi laskea mukaan. Tältä osin perusteluja tulisi tarkentaa.

Vakuuksiin liittyvien kustannusten lisäksi tulkinnanvaraisia kustannuksia ovat etenkin luottokortin käytöstä aiheutuvat kustannukset, jotka riippuvat täysin siitä, millä tavoin asiakas korttiaan käyttää erityisesti ulkomailla. Tällaisia kustannuksia ovat esimerkiksi käteisnostoautomaatin operaattorin veloittamat

OP-Julkinen
3.12.2018

lisäkulut. Lisäksi korttiskeemat (Visa, Mastercard) veloittavat pankilta asiakkaan käyttömääriin perustuen kustannuksia. Nämä ovat tyypillisesti sellaisia kuluja, joiden määrä ei ole kortin myöntäneen pankin tiedossa etukäteen. Käytettäessä kortteja (sekä debit- että credit-kortit) euroalueen ulkopuolella syntyy myös valuutanvaihtoon liittyviä kustannuksia sekä kortin myöntäneelle pankille että kuluttajalle, joiden oletamme jäävän sääntelyn ulkopuolelle. Tällaiset kortilla maksamiseen sekä käteisen nostamiseen liittyvät kulut, jotka kohdistuvat luoton käyttöön vain epäsuorasti, tulee jäädä kokonaan luottokustannusten ulkopuolelle nimenomaisella säännöksellä tai maininnalla lain perusteluissa.

Luotonantajalle on annettava mahdollisuus oma-aloitteisesti korjata tahaton rikkomus sekä seuraamus tulee suhteuttaa rikkomuksen vakavuuteen

Ottaen huomioon edellä kuvatun sääntelyyn liittyvän tulkinnanvaraisuuden sekä sen, että lopulliset kulut eivät ole aina tiedossa tapahtumahetkellä, tulisi luotonantajalla olla mahdollisuus hyvittää asiakkaalle oma-aloitteisesti liikaa perityt kulut kohtuullisessa ajassa ilman, että luotonantaja menettäisi oikeutensa periä asiakkaalta korkoja ja kuluja. Lisäksi rikkomisesta säädetyn seuraamuksen tulee olla oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen, eikä seuraamuksen pitäisi olla riippuvainen esimerkiksi myönnetyn luoton suuruudesta. Esimerkiksi suurissa luotoissa kaikkien kulujen ja korkojen perimisen kieltäminen esimerkiksi kulukaton ylittyessä eurolla on kohtuuton seuraamus luotonantajalle. Seuraamuksen enimmäismäärää tulee lisäksi rajoittaa.

17 a § 4. momentin muutosehdotus:

Jos luotonantaja tai luotonvälittäjä rikkoo, mitä tässä pykälässä säädetään, ***eikä oma-aloittesti ryhdy toimenpiteisiin asian korjaamiseksi kohtuullisessa ajassa,*** *kuluttajalla ei ole velvollisuutta maksaa luoton korkoa eikä muita luottokustannuksia* ~~*lainkaan*~~*.* ***Seuraamus tulee suhteuttaa rikkomuksen vakavuuteen kuitenkin siten, että seuraamuksen enimmäismäärä on [x] euroa.***

Järjestelmämuutoksiin varattua siirtymäaikaa tulee pidentää

Hallituksen esityksen mukaan säännöksiä tulee soveltaa pääsääntöisesti 1.9.2019 alkaen. Toimijoille jäisi käytännössä aikaa alle 9 kuukautta toteuttaa mittavat järjestelmämuutokset. Aika on haasteellinen ja osittain mahdoton erityisesti luottolaitoksille, joilla on tyypillisesti tarjolla lukuisia eri tuotteita useissa eri järjestelmissä. Tämän vuoksi esitämme, että lakimuutokset tulisivat voimaan vasta 1.3.2020.

Helsingissä, 3. joulukuuta 2018

OP Ryhmä

Erkki Sarsa
Edunvalvontajohtaja

Satu Wennberg
Edunvalvontapäällikkö, pankkitoiminta